
Zprávy ČSEtS

č. 30

leden 2017

Obsah

<u>Úvodní slovo předsedkyně výboru</u>	1
<u>Jak přispět do zpravodaje?</u>	2
<u>Zápis z valného shromáždění 43. konference ČSEtS</u>	3
<u>Hospodaření společnosti</u>	6
<u>Pozvánka na 44. konferenci ČSEtS</u>	8
<u>Cena Zdeňka Veselovského</u>	9
<u>Přehled o pracovních pozicích a dotazníku</u>	10
<u>Rozloučení – Miloš Kršiak</u>	12
<u>Obhájeno!</u>	14
<u>Zprávy z konferencí, stáží apod.</u>	18
<u>Knihy</u>	22
<u>Kalendář konferencí 2017</u>	24

Úvodní slovo předsedkyně výboru

Vážení a milí etologové,

rok se téměř s rokem sešel a máme tu další Zpravodaj. V tom předchozím jsem úvodník psala jen s velmi mlhavou představou, co mě v roce 2016 jako novou předsedkyni ČSEtS čeká. Nebylo toho málo, ale díky skvělé spolupráci všech členů výboru, kterým chci touto cestou ještě jednou moc poděkovat, jsme to zvládli. Nebudu se rozepisovat, s čím vším jsem se loni potýkali, koho to zajímá, může si přečíst zápis z valné hromady, kde je vše zásadní zaznamenáno. Zde bych asi jen zdůraznila, že mi velkou radost udělal počet nových (výjimečně i staronových...) zájemců o členství, kterých se na valné hromadě představilo či bylo představeno devatenáct.

Největší výzva byla určitě konference v Nitre. Zde patří obrovský dík Peterovi Juhásovi, který se dokázal vypořádat se všemi překážkami a připravit nám velmi vřelé přijetí a skvělé podmínky. Hovořit o překážkách je na místě, protože termín, jenž nám byl sdělen v roce 2015 na konferenci v Českých Budějovicích, zapadal přesně do termínu Dušiček, který je na Slovensku volným dnem. A protože v loni připadal na pátek, dostali například doktorandi Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre volno už od středy a personál jídelen zůstal v práci do soboty pouze kvůli nám. Dušičkový termín určitě ovlivnil účast řady slovenských kolegů, ale i přes toto ne zcela optimální datum bylo nakonec na konferenci účastníků obdobně jako na předchozích konferencích konaných na Slovensku a alespoň z mého pohledu se konference vydařila.

Dušičky jsme vzali v potaz při přípravách letošní konference, a tak se už teď těším na hojnou účast mladých i starších, studentů, kolegů i kamarádů.

Přeji vám krásný rok 2017 a těším se na viděnou v Jihlavě!

Tereza Petrusková

předsedkyně výboru ČSEtS

[↑ Zpět na obsah](#)

Jak přispět do zpravodaje?

Myslíme si, že obsah a šíře zpravodaje by do velké míry měly záviset na aktivitě vás, členech společnosti. Proto velmi děkujeme všem, kteří reagovali na výzvu a zaslali nám své příspěvky, a těšíme se, že příště bude jejich nadílka ještě větší. Příspěvky do zpravodaje můžete posílat během celého roku na e-mail společnosti casetolspol@gmail.com s předmětem „zpravodaj“. Během přípravy zpravodaje vás vždy znovu k zasílání příspěvků vyzveme. Jak můžete přispět?

- **Titulní strana zpravodaje** – Máte vlastní zajímavé foto, které ilustruje chování nebo výzkum chování lidí nebo zvířat? Pošlete nám ho. Vybereme nejzajímavější a dáme ho na titulku zpravodaje. Posílejte prosím s popisem a informací o autorství. Snímky by měly být pokud možno aktuální.
- **Postřehy z konferencí, stáží, cest, apod.** – Byli jste v uplynulém roce na zajímavé akci? Chcete se podělit o zajímavé vědecké a sociální postřehy? Pošlete nám krátkou zprávu...
- **Rozloučení** – Pošlete nám vzpomínku na kolegy etology, kteří nás v uplynulém roce opustili.
- **Obhájeno** – Představujeme PhD absolventy, jejichž práce se zabývala studiem chování. Pošlete nám anotaci (maximálně 150 slov) a soupis článků s bibliografickými údaji svojí dizertace nebo dizertace vašeho studenta. Dizertace nemusí být od člena ČSEtS. Podrobnosti viz zpravodaj č. 28. Viz také formát představení v tomto a předešlém zpravodaji.
- **Knihy** - Četli jste, vydali jste, nebo máte tip na zajímavou etologickou knihu (českou/slovenskou, český/slovenský překlad či zahraniční), která vyšla v uplynulém roce? Pošlete nám recenzi nebo jen krátké upozornění.
- **Kalendář konferencí** – Nenašli jste v předešlém kalendáři svou oblíbenou konferenci? Dejte nám vědět!
- **Významná jubilea** – Ujistěte se, že nezapomeneme připomenout významné jubileum vašeho kolegy a pošlete nám echo.
- **Ostatní** – Jakékoliv další naléhavé sdělení členům společnosti, které nezapadá do předešlých kategorií.

Děkujeme a těšíme se na vaše příspěvky! [↑ Zpět na obsah](#)

Zápis z valného shromáždění 43. konference České a Slovenské etologické společnosti

Zapsal: Kamil Vlček, 3. listopadu 2016, Nitra. Přítomno je 38 členů společnosti.

Program:

- 1) Zpráva o činnosti společnosti a hospodaření**
 - 2) Nové webové stránky společnosti**
 - 3) Facebook společnosti a inzerce pracovních pozice**
 - 4) Informace o změně bankovního ústavu**
 - 5) Zpráva o hospodaření společnosti**
 - 6) Cena Zdeňka Veselovského**
 - 7) Noví členové společnosti**
 - 8) Představení kandidátů na nové členy výboru společnosti**
 - 9) Ustanovení volební komise**
 - 10) Hlasování o členských poplatcích**
 - 11) Diskuze o studentské pozici přidružené k výboru**
 - 12) Navržená místa další konference**
 - 13) Volby do výboru**
 - 14) Schválení rozpočtu na rok 2017**
 - 15) Volná sekce**
-
- 1) **Zpráva o činnosti společnosti a hospodaření.** Tereza Petrusková, předsedkyně společnosti zahájila Valnou hromadu v 19:10. Ve zprávě o činnosti společnosti v minulém roce zmiňuje, že se podařilo změnit právní formu společnosti ze sdružení na zapsaný spolek a že výbor společnosti připravil nové webové stránky včetně hodnocení abstraktů. Předsedkyně poděkovala Silvii Rádlové, která měla tvorbu nových stránek za pomoci externí firmy na starosti. Výbor společnosti také spoluorganizoval současnou konferenci.
 - 2) **Nové webové stránky společnosti.** Silvie Rádlová představuje nové webové stránky. Ukazuje formulář pro registraci členů společnosti. Žádá členy, aby se pokud možno všichni zaregistrovali, protože interní stránka webu s registrovanými členy funguje pro výbor jako správa členů společnosti. Velkou výhodou nového webu je, že kdokoliv může po Silvii dělat správce webu, a nemusí přitom rozumět tvorbě webových stránek.
 - 3) **Facebook společnosti a inzerce pracovních pozice.** Pavel Linhart představil Facebook společnosti jako platformu pro kontakt společnosti s jejími členy

v průběhu celého roku. Facebooková stránka byla založena na popud pléna, jež navrhlo její založení na Valné hromadě v předešlém roce. Založila ji a aktuálně ji spravuje Radka Kučerová spolu s Pavlem Linhartem. Facebooková stránka informuje o aktuálním dění společnosti, a Pavel vyzýval členy, ať přispívají a pomáhají tak vytvářet její obsah. Mohou přidávat zprávy o výsledcích svých stáží, o svých výhrách cen za nejlepší postery a přednášky na konferencích aj. Současně se hledají další lidé, kteří by se o facebookovou stránku starali - plnili ji a vkládali novinky. Dále Pavel Linhart informoval o inzerci pracovních pozice, týkajících se etologického výzkumu u zvířat i lidí. Minulý rok každý týden posílal kompilát, během roku tak rozeslal asi 250 pozic. Pavel také informoval o výsledcích dotazníku, který rozesílal před konferencí a který byl zaměřen na zájem a využití informací o pracovních pozicích. O informace obecně byl zájem, ale archiv se studenty příliš nepoužívá, proto bude zrušen. Informace jsou používány především od PhD. výše, zájem neprojeвили skoro žádní magistři a bakaláři. Tři lidi na základě rozesílaných informací o pozici žádali, ale nebyli úspěšní.

- 4) **Informace o změně bankovního ústavu.** Tereza Petrusková informuje o změně bankovního účtu společnosti. Nyní má společnost dva účty u Fio Banky v CZK a EUR, které umožňují snadnou správu pomocí internetového bankovníctví, včetně přístupových práv. Nejsou žádné poplatky za vedení účtu, na rozdíl od předchozích let.
- 5) **Zpráva o hospodaření společnosti.** Předsedkyně Tereza Petrusková dále přednesla zprávu o hospodaření v roce 2015, kterou připravila pokladnice Míša Levá, společně s plánovaným rozpočtem na rok 2017. Také předložila vyjádření revizní komise.
- 6) **Cena Zdeňka Veselovského.** Tereza Petrusková dále informovala o obnovené Ceně Zdeňka Veselovského a vyzdvihla zásluhy předchozího výboru na zvýšení rozpočtu společnosti, které umožnilo cenu obnovit. Kamil Vlček představil způsob hodnocení. V minulém roce byli úspěšní dva žadatelé, počet kandidátů nebyl zveřejněn.
- 7) **Noví členové společnosti.** Lucia Olexová vyzývá k veřejnému představení nových členů společnosti. Učinili tak Katarína Bučková, Kateřinu Dudovou představila Martina Komárková, Magdalénu Hadovou představila Lucia Kršková, Terezu Jankovou představila kolegyně Nevolová, Noema Kmecová, Lýdii Mesarčovou představila Jana Kottferová, Tereza Nevolová, Barbara Peťková, Justínu Polomovou představila Lucia Kršková, Zuzku Skalnou představila Lucia Kršková, Dagmar Schwambergová, Hana Šimánková. Dále se přihlásili: Kateřina Potyszová, Petra

Skalníková, Markéta Rejlová, Radka Šárová, Lenka Kysilková, Kateřina Fiurašková, Lucie Kuncová. Některé z nich se přihlašovaly už před půlrokem přes webovou stránku.

- 8) **Přestavení kandidátů na nové členy výboru společnosti.** Předsedkyně Tereza Petrusková uvádí volby do výboru. Děkuje odstupujícím členům Kateřině Brandlové, Lucii Olexové a Michaelu Levé. Představuje opětovně kandidujícího Pavla Linharta a nově kandidující Michaelu Syrovou, Tomáše Senka, Francisca Caecera, Litku Lindovou, Františka Sedláčka, Radku Šárovou a studentku Katarínu Bučkovou.
- 9) **Ustanovení volební komise.** Na výzvu se přihlásila tříčlenná volební komise - Jan Havlíček, Petr Tureček, David Stella.
- 10) **Hlasování o členských poplatcích.** Valná hromada s pomocí volební komise schvaluje členské poplatky na rok 2017 - v Česku 300 Kč a 150 Kč, na Slovensku 11 Eur a 5 Eur, pro studenty a důchodce. Hlasovalo 38 pro/ 0 proti/ 0 se zdrželo.
- 11) **Diskuze o studentské pozici přidružené k výboru.** Následuje diskuze o studentské pozici, přidružené k výboru. Podle Daniela Frynty to není možné, protože to není v souladu se stanovami a změny stanov ad hoc nejsou žádoucí. Jan Havlíček a Tereza Petrusková oponují, že to nemusí být člen výboru, takže není třeba změna stanov. Studentského zástupce by si měli zvolit studenti. Podle Adama Petruska to samé platí o správci facebooku. Podle Daniela Frynty ovšem není možné vytvořit volenou funkci bez změny stanov. Petrusková a Havlíček vyzývají studenty, ať se k diskuzi vyjádří. Peter Juhás navrhuje, ať si výbor vybere, koho chce, takovou pozici není třeba formalizovat. Podle Terezy Petruskové se mají studenti sami dohodnout, jestli si takovou pozici přejí a ozvat se výboru. Daniel Frynta ještě navrhuje, ať zástupce kandiduje do výboru, čímž by to bylo vyřešené.
- 12) **Navržená místa další konference.** Tereza Petrusková zmiňuje organizaci další konference, ve hře jsou Nečtiny, Kostelec nad č. Lesy, Svatý Jan pod skalou, centrum AVČR v Třešti, případně Olomouc.
- 13) **Volby do výboru.** Volební komise rozdává hlasovací lístky a sčítá hlasy. Platnými 36 hlasy byli zvoleni Pavel Linhart (32), Michaela Syrová (28), Tomáš Senko (20). Jitka Lindová (14) a Katarína Bučková (14) mají stejný počet hlasů, načež losem (hodem mincí) vyhrála Jitka Lindová. Zvoleni nebyli dále Francisco Caecero (10), František Sedláček (12), Radka Šárová (9).

14) **Schválení rozpočtu na rok 2017.** Valná hromada hlasováním schválila rozpočet na rok 2017 (35 pro/ 3 proti/ 0 se zdrželo)

15) **Volná sekce.**

- Jan Havlíček navrhuje vytvořit návod na prezentace výsledků. Opakovaně se v prezentacích a posterech objevují p hodnoty bez velikosti efektů, sloupcové grafy bez chybových úseček. Podle Terezy Petruskové by mělo jít spíš o doporučení, co všechno by měla prezentace obsahovat, velikost efektu se používá spíš v lidských vědách. Navrhuje příště před vlastní konferencí zorganizovat přidružený seminář o prezentaci a statistice, kde se studenti budou moci ptát. Adam Petrusek doporučuje umístit na web pár rad, jak má vypadat prezentace.
- Někdo z pléna upozorňuje, že v rozesílání výsledků hodnocení chybí popis hodnot pro autory jako zpětná vazba.
- Frynta, Landová a Vlček doporučují oddělit dvě kategorie posterů: výsledky experimentů a projekty pokusů v hodnocení a odměnách je neslučovat. Petrusková, Petrusek a Havlíček oponují, že návrh projektu nejspíš nevyhraje a pokud vyhraje, postery prezentující výsledky byly špatné. Dotaz pléna, jak se vlastně hodnotí abstrakty. Diskuze končí hlasováním, jestli mají být zvlášť hodnoceny návrhy projektů a postery s výsledky. Návrh byl zamítnut: pro bylo 9, proti 21, zdrželo se 5. [↑ Zpět na obsah](#)

Hospodaření společnosti

Na tomto místě připomínáme, že členské příspěvky představují jeden z důležitých nástrojů financování společnosti. Členský příspěvek ročně činí 300 Kč / 11 EUR, studenti a důchodci 150 Kč / 5 EUR.

Revizní komise prostudovala rozpočet společnosti za rok 2015 a na rok 2017 a došla k následujícímu: v rozvaze za rok 2015 společnost vykazovala zisk, proto rozpočet společnosti na rok 2017 s mírným ztrátovým výsledkem je hodnocen jako v pořádku. Revizní komise se usnesla, že rozvahu za rok 2015 návrh rozpočtu na rok 2017 schvaluje.

Financování ČSEtS v roce 2015 (sestavila Michaela Levá):

Příjmy	Kč	Výdaje	Kč
Členské příspěvky	4 988,00	Materiál	27 340
Služby na konf.	110 911	Potraviny	3 379
Bankovní úroky	23	Stravování	78 503
Příspěvky	45 150	Ubytování a doprava	4 082
		Ostatní služby	23 566
		Daně a poplatky	11,55
		Kurzové ztráty	1 152
		Bankovní poplatky	3 056
		Repre fond	5 291
Celkem	161 072		146 330,55

ZISK: 14741,45

Stav účtu k 31. 12. 2015: 200 727,68 Kč

Zůstatek v pokladně CZK k 31. 12. 2015: 63 000,00 Kč

Zůstatek v pokladně EUR k 31. 12. 2015: 44 834,74 Kč (přibližný přepoččet)

Celkem: 308 562,42 Kč

Daňová povinnost v roce 2015 nevznikla. Daňové přiznání odevzdáno včas.

Financování ČSEtS v roce 2017 – schválený rozpočet (sestavila Michaela Levá):

Příjmy	Kč	Výdaje	Kč
Členské poplatky CZ	5 000,00	Bankovní poplatky	0
Vložné na konferenci	120 000,00	Daňové přiznání	5 000,00
Členské poplatky EUR	1000,00	Náklady na konferenci	120 000,00
		Služby	300,00
		Cena ZV	20 000
CELKEM	126 000,00		145 300,00

ZTRÁTA: 19300,-[↑ Zpět na obsah](#)

Pozvánka na konferenci ČSEtS v roce 2017

Zveme Vás na 44. konferenci ČSEtS, která se tentokráte uskuteční v Jihlavě. Konferenci bude organizovat výbor ČSEtS spolu s Klárou Bezděčkovou z Muzea Vysočiny Jihlava (<http://muzeum.ji.cz/>) pod záštitou Jany Fischerové, náměstkyně hejtmana Kraje Vysočina. Rezervujte si datum už teď!

Foto: Wikipedia

Termín konference: středa 22. 11. - sobota 25. 11. 2017.

Bližší informace budou postupem času upřesněny a zveřejněny na webu ČSEtS (www.csets.sk), na facebookové stránce (<https://www.facebook.com/casetolspol>) a zaslány e-mailem členům ČSEtS. [↑ Zpět na obsah](#)

Cena Zdeňka Veselovského

Začátkem prosince 2016 bylo vyhlášeno další kolo soutěže o cenu Zdeňka Veselovského. Uzávěrka přihlášek byla do 15. 1. 2017 a výsledky budou známy do 15. 3. 2017. Pro informaci přinášíme propozice soutěže také na tomto místě ve zpravodaji.

Podmínky účasti: platné členství v ČSEtS, aktivní studium v bakalářském, magisterském či doktorském studijním programu

Uzávěrka přihlášek: 15. 1. 2017

Výsledky: do 15. 3. 2017

Soutěžní kategorie:

- 1) Studijní pobyt
- 2) Výzkumný projekt

Finanční podpora: max. 20 tis. Kč

Přihlášky: Všechny přihlášky se podávají elektronicky na e-mail společnosti: casetolspol@gmail.com, do předmětu uveďte: „Cena Zdeňka Veselovského“. Přihláška musí obsahovat CV žadatele spolu s kontaktními údaji a potvrzení o studiu (potvrzení školitele či vedoucího katedry je dostačující). Každý žadatel může zaslat návrh pouze v jedné kategorii. Podpora jednomu žadateli smí být udělena jednou za dva roky.

Specifické požadavky pro jednotlivé kategorie:

1) Studijní pobyt: Žadatel zašle potvrzení o přijetí na hostující pracoviště (zvací dopis), stručný časový plán pobytu, strukturovaný projekt (tj. úvod do problematiky a metodiku v rozsahu max. 3 str.), anotaci projektu v rozsahu 350 znaků (která bude u úspěšných projektů zveřejněna na webu společnosti) a v separátním dokumentu žadatel uvede rozpočet cesty (tj. náklady na dopravu, ubytování, apod.) a prostředky požadované od ČSEtS. Může se jednat i o částečnou podporu studijního pobytu (např. pouze cestovné).

2) Výzkumný projekt: Žadatel zašle strukturovaný návrh projektu obsahující: úvod do problematiky, cíle, metodiku řešení, způsoby analýzy, časový harmonogram, anotaci projektu v rozsahu 350 znaků (která bude u úspěšných projektů zveřejněna na webu společnosti), rozpočet (doplněný případně o rozpočet z jiných zdrojů) a použitou literaturu. Návrh by neměl překročit 3 strany. Hlavním kritériem je obsahová kvalita a realizovatelnost navrhovaného projektu a to především co do inovativnosti a náročnosti získaných poznatků.

Způsob hodnocení a vyhlášení výsledků:

Žádosti budou posouzeny anonymně třemi nezávislými odborníky. Hodnotící komise bere v potaz stupeň studia žadatele. U obou kategorií žádostí se hodnotí význam a obsahová kvalita žádosti, proveditelnost projektu a finanční přiměřenost návrhu.

V případě nízké kvality zaslaných projektů si společnost vyhrazuje právo cenu neudělit.

Výsledky soutěže budou oznámeny žadatelům emailem a vítězové zveřejněni na webu společnosti do 15. 3. 2017.

Vítězové jsou povinni nejpozději do 15. 3. 2018 zaslat výslednou zprávu (min. 2 strany) s výsledky projektu a přednést její výsledky na nejbližší konferenci ČSEtS (po březnu 2018), v případě podpory studijního pobytu zaslat zprávu o průběhu pobytu. Výsledné zprávy budou zveřejněny na webu a ve zpravodaji společnosti.

Forma podpory:

- 1) Zaplacení zálohy na dopravu, ubytování, materiál týkající se projektu, s žadatelem bude uzavřena smlouva o dohodě o provedené práci.
- 2) Zpětné proplacení účtů u stejných položek jako v bodě 1.

Tyto informace naleznete také na webových stránkách společnosti www.csets.sk.

[↑ Zpět na obsah](#)

Přehled o pracovních pozicích a dotazníku

Přehled je založen na pozicích inzerovaných v průběhu 12 měsíců a zahrnuje období červen 2015 až září 2016 (s přestávkou únor – květen 2016).

Za tuto dobu bylo inzerováno cca 250 pozic.

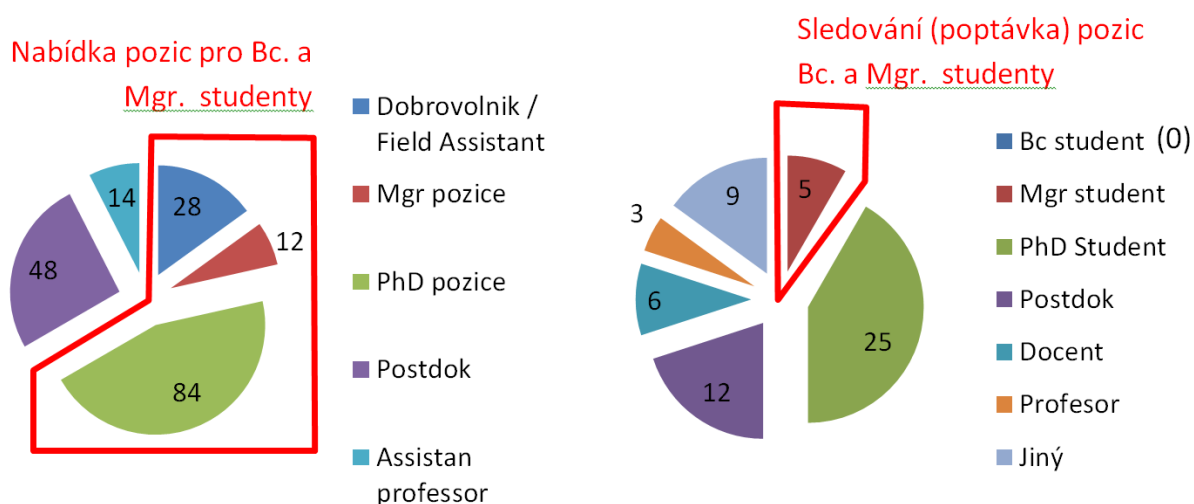
Nabídky se celkem týkaly 34 cílových zemí (tedy zemí, v nichž fakticky práce probíhá) ze čtyř kontinentů (Evropa, Austrálie, Amerika, Asie, Afrika): Austrálie, Belgie, Česko, Dánsko, Dominikánská Republika, Ekvádor, Francie, Gabon, Guinea, Indonésie, Irsko, Itálie, Izrael, JAR, Kanada, Kongo, Namibie, Německo, Nizozemí, Nová Kaledonie, Nový Zéland, Pobřeží slonoviny, Polsko, Portugalsko, Rakousko, SAE, Senegal, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Trinidad, USA. VB. Inzerované pozice podle cílových zemí. Více než čtyři nabídky se objevily celkem pro 13 cílových zemí a zahrnovali celkem 211 pozic. Nejvíce pozic pocházelo sestupně z USA (46), Velké Británie (44), Německa (24), Francie (23) a Kanady (17). Za celé období přišli pouze dvě nabídky z Čech.

Inzerované pozice se týkaly všech akademických úrovní od bakalářských krátkodobých stáží po profesorská místa. Rovněž se objevilo několik míst v soukromém sektoru. Částečný přehled o nabídce pro jednotlivé akademické úrovně si lze udělat na základě pozic, které lze jednoznačně zařadit. Nejčastěji bývají inzerovány PhD pozice (84), postdoky (48), dobrovolnické pozice a stáže (28). Největší část nabídky pozic je určena pro studenty v bakalářském a magisterském stupni (budoucí PhD, stáže, dobrovolník).

Nezdá se, že by množství pozic zásadně kolísalo v rámci sezóny. Více pozic je zřejmě inzerováno během podzimu a málo pozic bývá v srpnu.

V říjnu 2016 proběhla anketa, která by měla ukázat, jak lidé inzerci pozic využívají. Na anketu reagovalo 60 lidí. Inzerci pozic využívají jak členové, tak nečlenové ČSEtS (zastoupení nečlenů zhruba 40%). Zhruba 20% lidí uvedlo, že o inzerci pracovních míst dosud nevědělo, takže dotazník měl i informační charakter. Přes 90% respondentů uvedlo, že služba má smysl. Archiv pozic lidé víceméně nevyužívají, a proto už jsou pozice v současnosti jen přeposílané bez další archivace. Dotazník nejvíce sledují doktorandi a postdoci. Naopak studenti v bakalářském a magisterském stupni stupni téměř vůbec (pouze 5 studentů v magisterském studiu). Dochází tak k velkému kontrastu mezi nabídkou a poptávkou pozic. Největší nabídka pozic je pro Bc. a Mgr. studenty, ti ale inzerci pozic nesledují. Šiřte proto, prosím, informace o pracovních pozicích i mezi mladší ročníky!

Kontrast mezi nabídkou a sledováním (poptávkou) pozic pro Bc. a Mgr. studenty:

Kompletní výsledky dotazníku si můžete prohlédnout zde:

https://docs.google.com/forms/d/1vOMzOoMA9_LCOSNa13uu9KncI0BW_MjbPMAc8rG_WJNg/viewanalytics

[↑ Zpět na obsah](#)

Rozloučení

prof. MUDr. Miloslav Kršiak, DrSc.

Jak bylo oznámeno, 28. srpna tohoto roku nás navždy opustil prof. MUDr. Miloslav Kršiak, DrSc.

Odešel tak další čestný člen ČSEtS. V etologii dosáhl prof. Kršiak světové proslulosti svým modelem plachého chování laboratorní myši jako metody pro testování účinků farmak na chování. Díky tomu významně přispěl k vytvoření nového oboru, tzv. behaviorální farmakologie, pro kterou se později ustálil termín „etofarmakologie“. Už jenom proto si zasloužil plným právem čestné členství naší společnosti, přestože byla etologie jen částí jeho odborného zájmu.

Na úplný výčet jeho úspěchů jsou povolanější (teprve na rozloučení jsem se kupříkladu dozvěděl, že za svou vědeckou činnost byl vyznamenán více než 80 medailemi!) a lze je dohledat na internetu. Omezím se proto na konstatování, že Web of Science uvádí pod jeho jménem úctyhodných 152 publikací, celkový počet odborných článků však dosáhl 500 počínů.

Nejdříve pracoval asi 30 let na Farmakologickém ústavu ČSAV v Praze, kde se především věnoval rozpracování svého modelu plaché myši, a od roku 1991 byl přednostou Ústavu farmakologie 3. lékařské fakulty UK v Praze. Rád bych při této smutné příležitosti připojil dvě osobní vzpomínky, z nichž ta první byla pro mne osobně z hlediska orientace na odbornou budoucnost klíčová.

Myslím, že to bylo tak asi v roce 1973. Nejsem si dnes už jistý, jestli to bylo v rámci tehdy každoročního školení o laboratorních zvířatech na Hrubé skále nebo už na Pokladu, jak se tenkrát říkalo prvním etologickým konferencím podle místa konání. V rámci programu „přijela delegace z Prahy“. Ve velmi svižném, věcném tempu přednesli čtyři lidé informaci o tom, co je to etologie, a jak každý ze zúčastněných etologické principy používá ve vlastní výzkumné práci. Jakožto začínající, po promoci se rozhlížejí mladíček jsem byl tímto vystoupením unesen a nadšen. Z těch lidí číselo nadšení, věděli, o čem mluví, a podali to strhujícím způsobem. Vůbec jsem do té doby netušil, že se dá něčím tak úžasným a zajímavým dokonce uživit! (Pro zasazení do historických událostí: V té době se u nás ještě nikde nedala studovat etologie jako obor, samotné slovo „etologie“ se teprve začínalo zabydlovat v češtině.) Pro mne to byl okamžik prozření a dál už jsem o ničem jiném než o etologii ani nechtěl slyšet.

Jedním z členů této skupinky byl právě Miloš Kršiak. Byl jsem tehdy zaměstnán na Fysiologickém ústavu Fakulty všeobecného lékařství UK na Albertově a věnoval se laboratorním zvířatům. Zjistil jsem, že Miloš sídlí hned v protější budově. Ani už nevím, jak jsem k němu pronikl, ale podařilo se. Miloš v rámci svého bádání filmoval agonistické chování myší a hledal někoho, kdo by mu překreslil typické momenty z tohoto chování. Natočeno to bylo na osmimilimetrový film, protože video u nás ještě neexistovalo. Promítali jsme to na stěnu laboratoře a já jsem z toho pak udělal pár kresbiček, které Miloš posléze používal ve svých přednáškách. Dodnes jsem na to hrdý...

Miloš byl první lékař, s nímž jsem se setkal, a na dlouhou dobu prakticky také lékař jediný, který nejenže nepohlížel na zvířata jako na něco podřadného, což byl tehdy obecný přístup lékařů na fakultě, ale naopak v nich spatřoval ten obrovský potenciál, který právě on ve farmakologii dokázal tak dokonale využít ve prospěch lidských pacientů.

Plynula léta, Miloš dobýval vědecké úspěchy, v rámci své pedagogické činnosti navíc obohatil studium medicíny o etologii člověka. V posledních letech dokonce začal prosazovat nový koncept, který nazval „humanitní etologie člověka“.

Osobnost člověka se nejlépe prověří v mezní situaci. Až do počátku devadesátých let byly po dlouhou dobu etologické konference, později konference ČSEtS, více méně nesourodým uskupením odborníků a laických nadšenců. A tak vedle kvalitních, skutečně vědeckých výsledků byly prezentovány úvahy různých jedinců, kteří sice s nadšením, ale mnohdy bez jakékoliv vědecké erudice přednášeli o „zvířátkách“ a jejich chování. Logickým krokem ke zvědečtění společnosti bylo začít s recenzí příspěvků a na základě kvality filtrovat, kdo bude přednášet a kdo nikoliv. Dnes to je běžná praxe, tehdy revoluční krok. Mnoho do té doby pravidelných účastníků konferencí se nedokázalo smířit s tím, že anonymní recenzenti neshledali v jejich abstraktu patřičnou vědeckou kvalitu a doporučili jim místo orální prezentace poster. Mnoho, zejména starších účastníků to naštvalo do té míry, že přestali na konference vůbec jezdit. Někteří to později dokonce pojali jako důvod pro celoživotní vendetu, ale to je už zase o něčem jiném...

Obecně se tento systém osvědčil, ale jak to tak bývá, ne vždy se všechno podaří. A tak se stalo na konferenci ČSEtS v Jihlavě, že Milošův abstrakt neprošel jako přednáška a byl doporučený na poster. Miloš byl v té době na svém vrcholu, vědecky i společensky. Jako mezinárodně uznávaný vědec procestoval půl světa a byl zván přednášet na lecjakém prestižním pracovišti v těch nejvyspělejších zemích. A najednou poster! Miloš ale nehnul brvou, připravil poster a na konferenci s ním přijel. Ve vyhrazený čas pak postával tento světově uznávaný člověk u svého posteru a trpělivě odpovídal na otázky účastníků.

Pro mne to byla životní lekce velikosti ducha, za kterou Milošovi nepřestanu být do smrti vděčný.

Text a foto: Luděk Bartoš

[↑ Zpět na obsah](#)

Obhájeno!

Markéta Gloneková: Maternal Behaviour in Giraffes (*Giraffa camelopardalis*). 2016. Česká Zemědělská Univerzita v Praze, Fakulta Tropického Zemědělství, Katedra chovu zvířat a potravinářství v tropech. Školitel: prof. MVDr. Eva Baranyiová, CSc. Konzultant: Ing. Karolína Brandlová, PhD.

Anotace: Alomateřská péče je jedním z nejzajímavějších typů spolupráce mezi samicemi. Extrémní formou je alokojení, kojení nevlastního mláděte. Prvním cílem práce bylo testovat všechny hypotézy, které by mohly vysvětlovat alokojení žiraf v zoo. Mnoho informací ale chybělo. Druhým cílem proto bylo testovat hierarchii žiraf v zoo, třetím popsat růst a hmotnost žiraf v zoo, čtvrtý porovnat kojení v zoo a přírodní rezervaci v Senegalu a poslední testovat sociální vztahy mezi žirafami v přírodní rezervaci v Senegalu. Alokojení bylo vysvětleno pomocí hypotézy krádeže mléka z pohledu mláďat a reciprocitou z pohledu samic. Byla prokázána lineární hierarchie u žiraf v zoo. Vznikl první přehled o žirafím růstu a hmotnosti. Byly nalezeny rozdíly v kojení mezi zoo a přírodní rezervací. Výsledky z přírodní rezervace podporují existenci sociálních preferencí mezi samicemi žiraf. Všechny závěry této práce jsou velmi unikátní a přinášejí jak nové výsledky o alokojení obecně, tak o dlouho opomíjeném sociálním chování žiraf.

Obsah dizertace: Gloneková, M., Brandlová, K., Pluháček, J. (2016): Stealing milk by young and reciprocal mothers: high incidence of allonursing in giraffes, *Giraffa camelopardalis*. Animal Behaviour 113: 113-123, doi: 10.1016/j.anbehav.2015.11.026 // Gloneková, M., Brandlová, K., Žáčková, M., Dobiášová, B., Pechrová, K., Šimek, J. (2016): The weight of Rothschild giraffe – is it really well known? Zoo Biology 35: 423-431, doi: 10.1002/zoo.21308 // Horová, E., Brandlová, K., Gloneková, M. (2015): The first description of dominance hierarchy in captive giraffe: not loose and egalitarian, but clear and linear. PLoS ONE 10(5): e0124570. doi:10.1371/journal.pone.0124570. // Gloneková, M., Jůnková Vymyslická, P., Žáčková, M., Brandlová, K. (2016): Giraffe nursing behaviour reflects environmental conditions. Behaviour. In press. // Malyjurková, L., Hejzlarová, M., Jůnková Vymyslická, P., Brandlová, K. (2014): Social Preferences of Translocated Giraffes (*Giraffa camelopardalis giraffa*) in Senegal: Evidence for Friendship among Females? Agricultura tropica et subtropica, 47/1, 5-13

V současnosti: Česká Zemědělská Univerzita v Praze, Fakulta Tropického Zemědělství, Katedra chovu zvířat a potravinářství v tropech – odborný asistent. Stále se zabývá studiem sociálního chování žiraf, zejména alokojením, dále také růstem, váhou, kondicí žiraf a přežvykováním, a to jak v zoologických zahradách, tak v přírodních rezervacích a národních parcích v Africe. Na tato témata vede několik bakalářských a diplomových prací. Vyučuje zejména Úvod do managementu divokých zvířat, Metody výzkumu, podílí se také na výuce jiných předmětů, např. Zoologie.

Michal Hradec: Ontogeneze vokalizace u gibbonů rodu *Nomascus*. 2016. Katedra obecné zootechniky a etologie, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze. Školitel: prof. Ing. Luděk Bartoš DrSc.

Anotace: Dizertační práce se zabývá ontogenezí vokalizace u nedospělých samců (juvenilních a adolescentních) gibbonů bělolících (*Nomascus leucogenys*) a gibbonů zlatolících (*Nomascus gabriellae*). Práce poukazuje na skutečnost, že nejprve nedospělý samci obou druhů produkují samičí vokalizaci („great call“) v duetu s matkou. Vlastnosti „great call“ nedospělých samců se lišily ve spektro-temporálních parametrech od „great call“ matek. Výsledky také ukazují, že „twitter“ (koncová část samičí vokalizace) byl pravidelnou součástí samičí vokalizace u adolescentních samců, zatímco u juvenilních samců byl produkován výjimečně. Okolo pátého roku věku dochází u adolescentních samců k vývoji typicky samčí akustické struktury. Výsledky podporují interpretaci, že vývoj samčí akustické struktury úzce koresponduje s růstem vokálního traktu a fyziologickými změnami, které souvisejí s dosažením pohlavní dospělosti.

Obsah dizertace: Hradec, M., Bolechová, P., Svobodová, I. (2016): Production of female-specific great call in an immature male gibbon, *Nomascus* genus. *Primates*, 57, 445-448. // Bolechová, P., Ječmínková, K., Hradec, M., Kott, T. Doležalová, J. (2016 in press): Sex determination in gibbons of genus *Nomascus* using non-invasive method. *Acta Veterinaria Brno*. // Hradec, M., Linhart, P., Bolechová, P., Bartoš, L. (2016 submitted): Ontogeny of female-specific great call in immature *Nomascus gabriellae* gibbon males. *Plos One*. // Bolechová, M., Hradec, M., Václavová, L., Doležalová, J. (2016 submitted): Contraception in male gibbons (*Nomascus leucogenys*) *Journal of Zoo and Wildlife Medicine*.

V současnosti: Katedra obecné zootechniky a etologie, Česká zemědělská univerzita v Praze. Výzkum zaměřen na ontogeneze vokalizace a chování u gibbonů a ostatních primátů v lidské péči i ve volné přírodě. Výuka: Chov laboratorních zvířat, Primatologie.

Igor Miňo: Hodnotenie behaviorálnych prejavov psov za účelom validizácie testov temperamentu. 2016. Ústav aplikovanej etológie a profesijnej etiky, Katedra životného prostredia, veterinárskej legislatívy a ekonomiky, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Školitel: prof. MVDr. Jana Kottferová, PhD.

Anotace: Dizertačná práca hodnotí súčasný stav v oblasti testovania temperamentu psov a popisuje zostavenie batérie testov slúžiacich na čo možno najpresnejšie stanovenie vhodných jedincov pre služobnú kynológiu. Nosná časť práce sa zaoberá hodnotením behaviorálnych prejavov šteniat vo veku 5, 7 a 9 týždňov za účelom predikcie povahových vlastností psov v dospelosti. Selekcia vhodných jedincov je možná jedine pomocou komplexnej batérie behaviorálnych testov. Táto práca sa zameriava na hodnotenie viacerých okruhov správania a na sledovanie rôznych behaviorálnych parametrov. V rámci praktickej časti výskumu analyzuje: správanie psa v neznámom priestore, hodnotenie vokalizačných prejavov, mieru pohybovej aktivity, reakciu na zvuk, sociálne puto, ochotu nasledovania, podriadenosť, sociálnu dominanciu, dominanciu pri zdvíhaní resp. reakciu na manipuláciu, reakciu psa na neznáme predmety a nové podnety, záujem o aport a prejavy agresivity. Výsledky tejto práce dokázali, že rozdiely v správaní medzi jednotlivými testovanými psami majú súvislosť s rôznou mierou rozvoja niektorých kognitívnych procesov u rôznych psov. Je však nevyhnutné brať do úvahy i vplyv psovoda a vplyvy prostredia, ktoré takisto do veľkej miery ovplyvňujú správanie psa.

V současnosti: Vedecko – výskumný pracovník, Katedra životního prostředí, veterinářské ekonomiky a legislativy Univerzita veterinářského lékařstva a farmacie v Košiciach.

Milena Santariová: Individuální lidský pach, jako kriminalistická stopa vytvořená kontaktním nebo bezkontaktním přenosem, a jeho odolnost vůči fyzikálním vlivům. 2016. Centrum pro výzkum chování psů, Katedra obecné zootechniky a etologie, Fakulta agrobiologie potravinových a přírodních zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze. Školitel: prof. Ing. Luděk Bartoš DrSc.

Anotace: Metoda pachové identifikace je kriminalistická metoda založená na předpokladu, že každý člověk je nositelem individuálního tělesného pachu. Pro úspěšné využití této metody v praxi je nezbytná znalost povahy lidského pachu. Disertační práce je tvořena čtyřmi vědeckými publikacemi, které se zabývají vlastnostmi lidského pachu a schopností speciálně vycvičených psů lidské pachy ztotožňovat. Výsledky prvních třech studií prokázaly, že psi, speciálně vycvičení na metodu pachové identifikace, jsou schopni ztotožňovat pachové stopy vystavené účinkům proudící vody, procesu parní sterilizace a působení sálavého tepla. Ukazuje se tedy, že lidský pach odolává až extrémním fyzikálním vlivům. Čtvrtá studie potvrdila, že pachovou stopu lze vytvořit nejen kontaktně ale i bezkontaktně, a že stopa vytvořená pouze pachovým spadem je způsobilá ke komparaci pomocí psů. Výsledky uvedených experimentů jsou poměrně významným přínosem pro oblast fyziologie lidského pachu, stejně tak jako pro oblast forenzních věd.

Obsah dizertace: Santariová, M., Pinc, L., Bartoš, L., Vyplelová, P., Gerneš, J., Sekyrová, V. (2016): Resistance of human odors to extremely high temperatures as revealed by trained dogs. Czech Journal of Animal Sciences 61(4), 172 – 176. // **Santariová, M., Písaříková, A., Kloubek, M., Vyplelová, P., Pinc, L. (2012):** Schopnost psů identifikovat lidský pach poté, co byl vystaven působení proudící vody. Bezpečnostní teorie a praxe, zvláštní vydání, díl II, 355 – 365, ISSN: 1801-8211. // **Vyplelová, P., Vokálek, V., Ludvík, P., Pacáková, Z., Bartoš, L., Santariová, M., Čapková, Z. (2014):** Individual human odor fallout as detected by trained canines. Forensic Science International 234, 13-15. // Kloubek, M., Pinc, L., Santariová, M., Vyplelová, P., Čapková, Z. (2015): Schopnost psů ztotožnit lidský pach vystavený parní sterilizaci. Kriminalistika 48(4).

V současnosti: Centrum pro výzkum chování psů, Katedra obecné zootechniky a etologie, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze (technik). Zabývá se výzkumem kognitivních schopností psů, olfaktorických schopností psů, výzkumem lidského pachu a metodou pachové identifikace, provádí výcvik psů na metodu pachové identifikace. Výuka předmětu Aplikovaná etologie psa, podíl na výuce Etologie psa, Olfaktologie, Zájmová a sportovní kynologie.

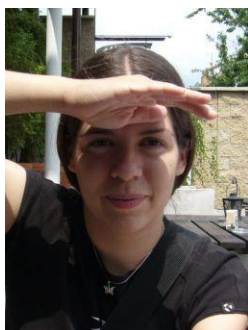

Michal Šulc: Zrakové podněty v koevoluci hnízdních parazitů a jejich hostitelů. 2016. Katedra ekologie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy a Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR, v.v.i. Školitel: doc. RNDr. Ing. Marcel Honza, CSc.

Anotace: Hnízdní parazitismus ptáků je ideální systém pro studium chování parazitů a jejich hostitelů. Tato práce pojednává především o mimikry vajec kukačky obecné (*Cuculus canorus*), která se nápadně podobají vejcem jejího hlavního hostitele rákosníka velkého (*Acrocephalus arundinaceus*). Ačkoli jsou vejce kukačky v hnízdě často sotva poznatelná i námi vědci, rákosníci přibližně v polovině případů cizí vejce odhalí a odmítnou. Bylo prokázáno, že právě míra mimikry parazitických vajec hraje hlavní roli při jejich rozpoznávání hostiteli. Protože se ale zrak ptáků a lidí velice liší (především ve vnímání barev), je v disertaci popsán způsob, jak vnímání barev u ptáků modelovat. Vlastní práce se pak zabývá několika zajímavými otázkami: Hraje UV složka spektra (kterou ptáci na rozdíl od člověka vidí) roli při rozpoznávání cizích vajec hostiteli? Ovlivňují světelné podmínky v hnízdě míru mimikry parazitického a reakci hostitele na něj? Vybírá si kukačka, které hnízdo hostitele bude parazitovat? Vybírají si kukačky, které vejce z hnízda hostitele před parazitací odstraní? Je barva vajec stálá nebo se během inkubace mění a jak to ovlivňuje mimikry kukaččích vajec? Odpovědi čtenář najde v přiložených rukopisech.

Obsah dizertace: Hanley, D., Šulc, M., Brennan, P. L. R., Hauber, M. E., Grim, T., Honza, M. (2016): Dynamic egg color mimicry. *Ecology and Evolution* 6, 4192-4202. // Šulc, M., Procházka, P., Čapek, M., Honza, M. (2016): Common cuckoo females are not choosy when removing an egg during parasitism. *Behavioral Ecology*. // Šulc, M., Procházka, P., Čapek, M., Honza, M. (2016): Birds use eggshell UV reflectance when recognizing non-mimetic parasitic eggs. *Behavioral Ecology* 27, 677-684. // Honza, M., Šulc, M., Jelínek, V., Požgayová, M., Procházka, P. (2014): Brood parasites lay eggs matching the appearance of host clutches. *Proceedings of the Royal Society. B - Biological Sciences* 281, 20132665. // Honza, M., Šulc, M., Cherry, M. I. (2014): Does nest luminosity play a role in recognition of parasitic eggs in domed nests? *A case study of the red bishop. Naturwissenschaften* 101, 1009-1015.

V současnosti: Postdoktorand na Ústavu biologie obratlovců Akademie věd ČR, v.v.i. V současnosti se zabývám měřením barvy a skvrnitosti parazitických a hostitelských vajec, a to především v systému kukačka obecná – rákosník velký. Dále modeluji zrak ptáků, abych zjistil, jak barvu vajec vnímají sami ptáci. Barva vajec o ptácích může prozrazovat mnohé, a proto se dále zabývám nejrozličnějšími evolučními a behaviorálními otázkami souvisejícími s tímto fenoménem.

Kateřina Tomanová: Directional magnetoreception / Směrová magnetorecepce. 2016. Oddělení fyziologie a imunologie živočichů, Ústav experimentální biologie, Masarykova univerzita. Školitel: doc. RNDr. Martin Vácha, Ph.D.

Anotace: Předkládaná dizertační práce se zabývá magnetorecepcí, zvláštní schopností zvířat vnímat magnetické pole Země. Přestože je tato schopnost již půlstoletí intenzivně zkoumána, samotný magnetoreceptor dosud nalezen nebyl, nebyl objasněn ani přesný mechanismus zpracování a u řady živočichů neznáme ani význam recepce magnetické informace. Zvláštní důraz je v této práci kladen na schopnosti rozlišit směrový vektor magnetického pole. Jako součást práce jsou přiloženy tři články, jejichž výsledky jsou prezentovány a diskutovány. První studie sleduje cíl verifikovat a rozšířit znalosti o nejjednodušší směrové odpovědi, magnetickém alignmentu. Ve zbývajících dvou pracích dokazujeme spojení směrové

orientace s mechanismem radikálových párů. Ve studii II využíváme metody RNA interference, kdy po vypnutí kryptochromu 2 švábi ztrácí schopnost vnímat změny směru magnetického pole. Studie III ukazuje narušení směrové orientace mořského korýše *Gondogeneia antarctica* v ose moře-souš po aplikaci slabého radiofrekvenčního pole, což je pokládáno za diagnosticky přesný znak svědčící pro mechanismus radikálových párů.

Obsah dizertace: Slaby, P., Tomanova, K. & Vacha, M. (2013): Cattle on pastures do align along the north-south axis, but the alignment depends on herd density. *Journal of Comparative Physiology A: Neuroethology, Sensory, Neural, and Behavioral Physiology*, 199(8), 695–701. // Bazalova, O., Kviclova, M., Valkova, T., Slaby, P., Bartos, P., Netusil, R., Tomanova, K., Braeunig, P., Lee, H.-J., Sauman, I., Damulewicz, M., Provaznik, J., Pokorny, R., Dolezel, D., Vacha, M. (2016): Cryptochrome 2 mediates directional magnetoreception in cockroaches. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 113(6), 1660–1665. // Tomanova, K. & Vacha, M. (2016): The magnetic orientation of the Antarctic amphipod *Gondogeneia antarctica* is cancelled by very weak radiofrequency fields. *The Journal of Experimental Biology*, 219, 1717–1724.

V současnosti: Technický pracovník na Ústavu experimentální biologie, Masarykova univerzita.

[↑ Zpět na obsah](#)

Zprávy z konferencí, stáží apod.

European Conference of Behavioural Biology, 2016, Vídeň, <http://ecbb2016-vienna.com/>

Pavel Pipek, PhD. student, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

Na 8. ročník ECBB, European Conference of Behavioural Biology, jsem jel poněkud s obavami, ale byl jsem příjemně překvapen. Konference probíhala v krásném kampusu Vídeňské univerzity jen kousek od samotného středu města. Kdo nebyl líný na nohy, mohl si během tří dní vychutnat pestrou směsici přednášek z nejrozličnějších odvětví behaviorálních věd. Tyto příspěvky, alespoň v mém případě, osvěžily, co bylo dávno zapomenuto, jindy naznačily nové cesty. Člověk se samozřejmě nevyhnul zklamání, kdy atraktivní téma nebylo prezentováno dvakrát zábavně – pro mě nejvykříčenější ukázkou bylo nezáživné prezentování „kouzel“ občanské vědy. Ale koneckonců i z chyb druhých se můžeme poučit. Naopak přednáška o kooperativním jednání krkavců mě nadchla.

Někteří autoři zůstali věrni tradičnímu pohledu na biologii, jiní naopak odvážně čelili vody nepoznané. Vzorovým příkladem byl profesor Couzin. Toho jsem v noci, když se snažil po konci galavečera ještě zlákat ostatní k pokračování noční jízdy, mylně považoval za ožralu. Byla to však jen demonstrace jeho zápalu. Druhý den, po 4 hodinách spánku (a povzdechu na twitteru, že je v podstatě jediný, kdo musí vstávat) vzal zaplněný sál na hodinovou sci-fi výpravu do světa kolektivního jednání ryb. Občas jsem se přistihl, že na technická řešení jeho týmu zírám s otevřenou pusou. Nemám rád ryby,

ale tady jsem hltal každé slovo a odcházel s pocitem, že ty ryby zase tak hrozně vlastně nejsou.

Organizující studenti byli velmi příjemní, starali se o náš komfort způsobem nevídaným – například velmi kvituji, že bylo možné leckdy si kávu (která se navíc dala pít!) či čaj připravit i mimo oficiální coffee breaky. Kdykoli byl problém, byli ochotni jej řešit.

Konference však měla i své stinné stránky, a bude to možná znít trochu zvláštně ode mě, když jsem zrovna v této oblasti dosáhl úspěchu (pozn. Pavla Linhart: Pavel Pipek získal cenu za nejlepší poster). Nelíbí se mi příliš, když jsou postery děleny do více session. Postery šly rozmístit na větším prostoru, což by mělo hned dva pozitivní efekty – vznikaly by menší tlačence a člověk by navíc měl dost času si projít všechny postery, nehledě k tomu, že by pak i samotná soutěž byla férovější – většina lidí si určitě hlas schovávala až na konec a tudíž autoři z první sekce museli být nutně znevýhodněni.

Celkový dojem z konference byl však velmi příjemný a doufám, že se budu moct na další ročník přijet podívat zas.

Účastníků byl nakonec podobný počet jako v minulém úspěšném ročníku (394) a česká výprava tu měla slušné zastoupení, v podobě více jak 10 prvoautorských přednášek i prvoautorských posterů.

1st EOU Young Ornithologist Conference, 2016, Vienna, <http://eounion.org/latest-news/european-wide-meeting-of-young-ornithologists/>

Sharina Jarmila Van Boheemen, Jana Bílková, PhD students, Faculty of Science, Charles University in Prague

In the first week of November of 2016, we attended the 1st EOU Young Ornithologist Conference in the Austrian city of Vienna. The idea for this meeting came from a successful concept from North America. The meeting was set up with the intention to connect young European bird researchers. Unofficially, it was also referred to as a 'fledgling' meeting. A total of 40 students were present who ranged from bachelor students to graduated PhD students, all with different nationalities and research backgrounds. A total of 30 talks, spread over 3 meeting days, covered a wide array of topics. The presentations covered a wide research topics ranging from bird migration patterns to niche modelling for threatened bird habitats to invasive species management. Our own presentations on Yellowhammer (*Emberiza citrinella*) colouration, singing behaviour and dialect distribution were well perceived and sparked interesting discussions which reflected the overall atmosphere of the conference. Because of the small scale of the conference and the enthusiasm of the young participants, all the discussions were very interactive all the people present joined in.

Overall, many new contacts were made during this inspiring conference and during its social moments surrounding the event.

Even though there are no concrete plans for future editions, both organizers and participants are very keen on making this meeting a reoccurring event.

Konference ISBE, 2016, Exeter, Anglie, <http://www.isbe2016.com/>

Pavel Linhart, Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.

Dějištěm 30. konference ISBE (International Society for Behavioral Ecology) byla univerzita v Exeteru na jihozápadě Anglie. Univerzita se letos dostala mezi 100 nejlepších univerzit světa a podle slov organizátorů je zdejší skupina behaviorální biologie jednou z největších na světě. Exeter byl tedy dobrou volbou pro konání jubilejní konference. Konference přilákala >1000 delegátů, >500 přednášek a taky docela dost posterů.

Plenární přednášky přednesli: Naomi Pierce (ISBE Hamilton Lecture), Rosemary Grant, Malte Andersson, Madeleine Beekman, Tim Clutton-Brock, Hopi Hoekstra, Trevor Price. Mezi těmito osobnostmi vyčnívali Tim Clutton-Brock a zejména Rosemary Grant.

Tim Clutton-Brock mluvil o kooperativní výchově potomků (cooperative breeding) a představil surikaty v trochu jiném světle, než je normálně známe z dokumentárních filmů. Ukázal, jak je pro surikaty, jako druh s kooperativní výchovou, důležitá velikost skupiny. Proto surikaty často podnikají nájezdy na sousední skupiny, vyhrabávají jejich nory a cíleně zabíjejí jejich mláďata. Pozice vůdčí samice ve skupině zaručuje obrovskou fitness. Co do počtu potomků za život může mít vůdčí samice surikat mnohonásobně větší fitness než vůdce harému u jelena evropského – jde tedy o hodně. Samice si svou vedoucí pozici úzkostlivě hlídají a samičky, které by je mohly ohrozit, ze skupiny vyhánějí a tím jim v řadě případů vystaví rozsudek smrti. Když se místo vedoucí samice uvolní, odstartují se najednou mezi ostatními mladými samicemi závody v růstu (competitive growth), protože velikost je pro získání vůdčí pozice klíčová.

Rosemary Grant shrnula více než 30 let výzkumu pěnkavek *Geospiza* na Galapágách. Její výsledky byly založeny na pravidelném dlouhodobém monitoringu všech strnadců na vybraných ostrovech. Ukázala, jak zajímavé a živé mohou být evoluční procesy a jak je můžete dokumentovat, když máte k dispozici uzavřený a poměrně jednoduchý, leč krutý systém (celá populace dvakrát téměř vymřela), nasazení (všechny ptáky označené, změřené, osekvenované, apod.) a máte také trochu toho štěstíčka, jak by řekli fotbalisté. Když na Galapágách začínali s výzkumem, měli tam dva dobře odlišené druhy pěnkavek (*Geospiza scandens* a *Geospiza fortis*). Dnes jsou na ostrově druhy čtyři. Jeden nový druh ostrov osídlil (*Geospiza magnirostris*) a jeho přítomnost a kompetice s *G. fortis* v suchém

období zapříčinila významnou změnu fenotypu *G. fortis* směrem k příbuznému *G. scandens*. Dva původní druhy tedy už nejsou tak dobře rozlišené a dále konvergují vinou hybridizace. Čtvrtý druh („Big Bird lineage“) na ostrově vznikl z jediného jedince (příběh ptáka 5110) a postupně si razí svou cestu. Přednáška byla opravdovým příběhem, který dokumentuje jak postupně a nesnadno se někdy rodí velké objevy. Celou historii výzkumu pěnkavek je možné najít také v knize, kterou manželé Grantovi napsali: 40 Years of Evolution: Darwin's Finches on Daphne Major Island (<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/zoj.12218/pdf>).

Úroveň ostatních přednášek, jak se dalo předpokládat, byla také na vysoké úrovni. Přednášky běžely v 10 paralelních sekcích. Velkou měrou byla zastoupena témata spojená s kooperativním chováním, rodičovským chováním (parental care, parent-offspring conflict) a tradičně personalitou. Řada příspěvků ukázala hi-tech možnosti moderního výzkumu (celosezónní playbackové experimenty, testování modelů šíření patogenů na populaci tylyqv, smplování genomů). Objevily se ale i příspěvky, které spoléhaly na chytrá a levná řešení (kryptické chování cvrčků ve městech – alignment s čarami na chodníku) a na náročnou terénní práci a vyrovnávaly dojem, že v moderní behaviorální biologii bez „továren na výsledky“ nelze obstát.

Řada příspěvků se nicméně nesla v duchu: „Potvrdily jsme hypotézu...“, a nenabízela nové a převratné pohledy na věc. Z přednášek, které jsem měl možnost vidět, z tohoto trendu výrazně vybočovalo review Wolfganga Forstmeiera, který zdokumentoval, jak očekávání může ovlivňovat naše interpretace dat. Shrnul zhruba 200 prací, které se zabývaly výběrem partnera u zebříček. Tyto práce většinou konstatují, že samičky zebříček si v souladu s očekáváním vybírají partnera podle jeho kvalit. Zjištěné efekty jsou však velmi malé. Forstmeier dále odvozoval, že pokud existují preferované kvality, tak by se samičky měly shodnout na tom, který samec je atraktivní. To se ale podle Forstmeiera v drtivé většině případů neděje. Podle něj rozhoduje především „chemie“ mezi dvěma konkrétními partnery a kvalita hraje při výběru jen velmi malou roli. Horoval, abychom využívali možností pre-registrace studií, která by měla napomoci publikování negativních výsledků a ukončení diskriminace negativních zjištění.

K vidění byli tradičně i stánkaři s širokou nabídkou knih, časopisů apod. Zajímavostí bylo představení nového systému review rukopisů od společnosti PeerageOfScience (<https://www.peerageofscience.org/>). Autoři submitují článek do jejich systému, kde si recenzenti sami vybírají, co budou recenzovat. Review má danou formu, rozsah a strukturu. Na výběr jsou různé formy review (full open – double blind). Klíčové je, že každé review je rovněž hodnoceno ostatními recenzenty článku, což by mělo fungovat jako ukazatel recenzentských kvalit. Výhodou by mohlo být, že článek a review jsou k dispozici okamžitě více časopisům, které mohou tuto službu využívat (seznam zatím není příliš široký, ale zahrnuje např. Behaviour, BMC časopisy, PLOS, Journal of Avian

Biology, Ethology, Frontiers in Zoology), takže odmítnutí jednoho časopisu neznamená nové kolo recenzování.

[↑ Zpět na obsah](#)

Knihy

Alena Balážová: Rozmnožování z pohledu evoluce, 2016

Oficiální text a foto nakladatelství Academia ke knize (<http://www.academia.cz/rozmnozovani-z-pohledu-evoluce.html>).

Kniha popularizačním způsobem shrnuje nové poznatky o rozmnožování organismů, především živočichů a rostlin. Hlavním cílem je vysvětlit srozumitelnou formou obecné evoluční principy, které se při rozmnožování uplatňují, a seznámit čtenáře s moderními vědeckými teoriemi v tomto oboru. Jednotlivé mechanismy jsou ilustrovány velkým množstvím konkrétních příkladů a zajímavostí v podobě rámečků, které rozvíjejí hlavní text. Kniha se vyhýbá prostému bibliografickému výčtu faktů a svým průřezovým evolučně laděným pohledem vhodně doplňuje dostupné učebnice či encyklopedie. Proto je určena nejen pedagogům i studentům biologie na středních a vysokých školách, ale také širší odborné veřejnosti a dalším zájemcům o biologické obory, kteří si chtějí rozšířit znalosti.

František Šusta: Trénink je v hlavě, 2016

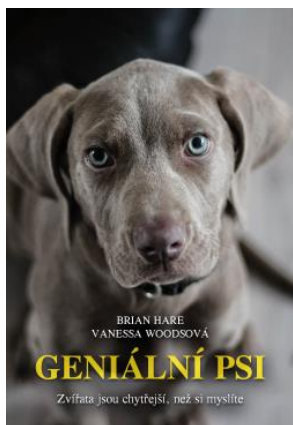

Oficiální text a foto nakladatelství Plot ke knize (<http://plotknihy.cz/cs/trenink-je-v-hlave/575/p/#annotation>).

Známý etolog a trenér zvířat RNDr. František Šusta se ve své nové knize vrací k tématu Jak se zvířata učí. Můžete se těšit na spoustu nových informací, které doplňují a rozvíjejí to, co bylo řečeno v jeho první úspěšné knize Trénink je rozhovor, ve kterém má i váš pes co říct. Konkrétně se ve své knize dotkne těchto témat: Různé druhy učení a na které z nich se můžeme kdy spolehnout; Chování je jen malá část celku, který lze měnit na mnoha úrovních; Změnit zaběhnutou cestu znamená nabídnout jinou; Mnoho nových souvislostí kolem stresu při práci; Vnímání prostoru a jak s ním pracovat při tréninku; Otázka "rovnováhy v tréninku" a jak ji udržet; Drobnosti v tréninku, které ale mohou při podcenění vyvolat zásadní změny. Grafy, tabulky, záznamy – o tom, co všechno už dnes umíme spočítat a předvídat a otázka, zda jednou spočítáme opravdu všechno.

Důležitou částí knihy budou i příklady z praxe (či fantazie autora), na nichž si čtenáři budou moci vyzkoušet roli trenéra, který má za úkol dané situace vyřešit. Aby se čtenáři naučili myslet jako trenér zvířat, bude tato část koncipována tak, aby došli ke svému řešení samostatně. Své postupy pak budou moci srovnat s tím, jak by na to šel sám autor.

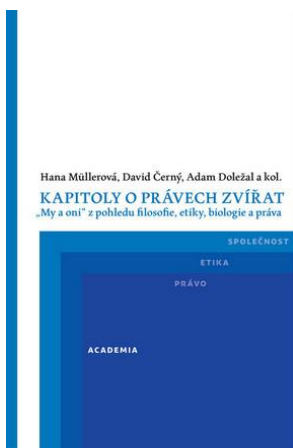
Brian Hare, Vanessa Woodsová: Geniální psi, 2016

Oficiální text a foto nakladatelství Dokořán ke knize (<https://www.dokoran.cz/index.php?&p=book&id=941>).

Věda dlouho nebrala psy příliš vážně. Teprve v posledních desetiletích byl opuštěn behaviorismus s jeho představou, že chování můžeme vysvětlovat bez odkazu k vnitřním duševním stavům. Psi nejsou žádné pavlovovské slintající automaty, ale společenské bytosti, jejichž inteligence v mnohém předčí i šimpanze. Tato kniha nám představuje nejen samotné psy, ale i metody, jimiž moderní věda zkoumá chování zvířat a jejich kognitivní schopnosti. Kromě psů se blíže seznámíme také s vlky, šimpanzi, bonoby a ochočenými liškami, které na Sibiři vyšlechtil ruský genetik Beljajev. Porozumíme různým typům inteligence, dostaneme se k porovnávání jednotlivých plemen včetně australských dingů, novoguinejských zpívajících psů nebo afrických basenžiů. Seznámíme se se psy, kteří zvládli tisíce slov a zaměříme se i na to, jak psy cvičit. Nechybí ani trocha historie: Jak se vůbec z vlka stal pes a co všechno může obnášet domestikace?

Hana Müllerová, David Černý, Adam Doležal: Kapitoly o právech zvířat, 2016

Oficiální text a foto nakladatelství Academia ke knize (<http://academia.cz/kapitoly-o-pravech-zvirat.html>).

Utrpení zvířat využívaných člověkem je závažný problém vyvěrající ze způsobu života současné civilizace. Myšlenka řešit ho založením zvířecích práv obdobných právům lidským pochází z prostředí ochránářských hnutí v USA, odkud se rozšířila do západní Evropy. Záměrem editorů bylo odhlédnout od schémat vlastních aktivistickým hnutím a shromáždit k tématu práv zvířat poznatky těch vědních disciplín, jež k němu mají nejvíce co říci. V knize se tak setkávají zástupci oborů filozofie, etiky, biologie, sociologie a práva, aby společně hledali odpovědi na otázky po smyslu a opodstatněnosti konceptu zvířecích práv a zároveň ukázali, jak je problém zvířat reflektován v současné české společnosti.

Gustave Le Bon: Psychologie davu, 2016

Oficiální text a foto nakladatelství Portál ke knize (<http://obchod.portal.cz/psychologie-davu/>).

Psychologie davu je jedním ze slavných děl citovaných v učebnicích psychologie i dalších společenských věd. Le Bon svou koncepci davu vybudoval v souvislosti s chováním davu během francouzské revoluce. Podle něj v davových situacích dochází k tzv. deindividuaci – to znamená, že jednotlivci přestávají sami sebe vnímat jako individuální bytosti a splývají s ostatními do jednoho mentálního sugestibilního celku, v němž se rychle šíří emoce a často i asociální chování. V první polovině 20. století byla tato teorie užita v souvislosti s pochopením vlivu médií. Le Bonovy myšlenky prý hojně využíval i Adolf Hitler. Deindividualizované chování, v němž se lidé dočasně přestávají chovat podle sociálních norem vštípených výchovou, zkoumali také slavní američtí psychologové jako Festinger a Zimbardo. Ač Le Bonova kniha vyšla již v roce 1895, výstižně popisuje děje, k nimž v životě naší společnosti dochází dodnes.

Gustave Le Bon (1841–1931) byl francouzský sociální psycholog a sociolog. Ve svých knihách se zabýval například tematikou národních rysů, ras, stádním chováním a psychologií davů. [↑ Zpět na obsah](#)

Kalendář konferencí na rok 2017

Kalendář konferencí na rok 2016. Sledujte také facebookovou stránku společnosti <https://www.facebook.com/casetolspol/> pro aktuální informace a oznámení.

leden 2017

4. – 8. 1. 2017. Society for Integrative and Comparative Biology conference, New Orleans, USA. <http://www.sicb.org/meetings/2017/>

únor 2017

9. – 10. 2. 2017. Zoologické dny, Brno. <http://zoo.ivb.cz/>

19. – 25. 2. 2017. Antilopy, žirafy, hroši v 21. století: ochrana přírody v Africe, Česká zemědělská univerzita v Praze. www.angihip2017.com

22. – 24. 2. 2017. 12th Topical Meeting of the Ethological Society, Bonn, Německo. <http://etho2017.de/>

24. – 26. 2. 2017. 5th International Berlin Bat meeting: Are bats special? Berlin, Německo. <http://www.batlab.de/5th-ibbm/>

březen 2017

Žádná událost...

duben 2017

5. – 7. 4. 2017. ASAB Easter meeting 2017, Liverpool, VB. <https://www.liverpool.ac.uk/mbe/page51/ASAB2017.html>
6. – 8. 4. 2017. European Human Behaviour and Evolution Association Congress. Paris, France. <https://ehbea2017.sciencesconf.org/>
23. – 28. 4. 2017. Animal Behavior Management Alliance Annual Conference, Cincinnati, OH, USA, <https://theabma.org/abma-annual-conference/>

květen 2017

31. 5. – 3. 6. 2017. Human behaviour and Evolutions Society HBES meeting. Boise State University, Idaho. USA. <http://ishe.org/boise-2017/>

červen 2017

12. – 16. 6. 2017. 54th Annual Conference of the Animal Behavior Society, University of Toronto Scarborough Campus, Kanada. <http://www.animalbehaviorsociety.org/2017/index.php>
23. – 27. 6. 2017. "Evolution conference": a conference of the Society for the Study of Evolution, the Society of Systematic Biologists, and the American Society of Naturalists, Portland, OR, USA. <http://www.evolutionmeetings.org/>
27. – 29. 6. 2017. UFAW International Symposium 2017 – Measuring animal welfare and applying scientific advances - Why is it still so difficult? Royal Holloway, University of London, Surrey, UK. <http://www.ufaw.org.uk/ufaw-events/measuring-animal-welfare-and-applying-scientific-advances---why-is-it-still-so-difficult>

červenec 2017

10. – 12. 7. 2017. Mathematical Models in Ecology and Evolution. The 6th bi-annual conference, City, University of London. UK. <http://www.city.ac.uk/MMEE2017>
30. 7. – 4. 8. 2017. IEC Behaviour 2017, Estoril, Portugalsko. <http://behaviour2017.org/>

srpen 2017

7. – 10. 8. 2017. International Society for Applied Ethology ISAE, Århus, Denmark. Theme: Understanding animal behaviour. <http://conferences.au.dk/isae2017/>
20. – 25. 8. 2017. European Society for Evolutionary biology (ESEB) Congress. Groningen, The Netherlands. <http://www.eseb2017.nl/>
25. – 28. 8. 2017. 40th meeting of the American Society of Primatologists, Washington, D.C., USA. <https://www.asp.org/meetings/>

září 2017

Žádná událost...

říjen 2017

Žádná událost...

listopad 2017

22. – 25. 11. 2017. Konference ČSEtS, Jihlava. <http://www.csets.sk/>

prosinec 2017

7. – 8. 12. 2017. ASAB Winter Meeting 2017 - Sexual selection: 30 years of testing the alternatives. <http://www.asab.org/conferences/>

Zprávy ČSEtS č. 30, 2017. Vydává Česká a Slovenská etologická společnost jako neprodejný bulletin pro členy ČSEtS. Texty neprošly jazykovou úpravou. Editor sborníku: RNDr. Pavel Linhart, Ph.D. Příspěvky zasílejte na adresu: [**casetolspol@gmail.com**](mailto:casetolspol@gmail.com).

[↑ Zpět na obsah](#)